

Summary. Digitization and remote employment made it necessary to review the requirements for managers. Approaches to determining managers' transferable competencies in uncertain conditions are analyzed. The trends of managers' transferable competence contributing to successful work and career are highlighted

Key words: transferable competences, management, workforce

Олесевич О.М.,

аспірант ОНП «Менеджмент» кафедри менеджменту
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»
o.olesnevych@kneu.dp.ua

ПІДПРИЄМНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЯК МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. Проаналізовано і доведено, що підприємницький університет є драйвером моделі розвитку закладів вищої освіти, що об'єднує державу, бізнес співтовариство і університети. Підприємницькі університети дозволяють підвищити якість підготовки фахівців та їх конкурентоспроможність на ринку праці.

Ключові слова: стратегії розвитку закладів вищої освіти, підприємницький університет

Актуальність. Світ постійно змінюється, прогресує, стає кращим, розумнішим, швидшим. Разом із ним змінюються й правила гри – особливо це стосується освіти. Класична східно азіатська і західна моделі формування вищої освіти не дозволяють університетам бути успішними в умовах жорсткої ринкової конкуренції, побудованої переважно на необхідності впровадження постійно змінних потреб суспільства в інноваційних технологіях. За цих умов фундаментальна наукова підготовка й високий рівень культури, які забезпечувалися західною моделлю університетів, стають досить витратними та не відображають об'єктивну потребу в прикладних дослідженнях для їх швидкого впровадження в практичну діяльність господарюючих суб'єктів.

Постановка задачі. Метою дослідження є уточнення визначення поняття «підприємницький університет» і обґрунтування використання моделі підприємницького університету для розвитку закладів вищої освіти.

Результати. У 1998 р. Бертон Р. Кларк одним із перших науково обґрунтував об'єктивні умови трансформації системи вищої освіти, з цією метою ним введено в науковий обіг термін "Entrepreneurial University" (підприємницький або антрепренерський університет) [1]. Антрепренерський (від франц. entrepreneur — підприємець) — володіючий, орендує, який має приватне підприємство. Відмінною рисою підприємницьких університетів від дослідницьких є те, що перші поєднують не тільки викладацьку та науково-дослідну діяльність, але й діяльність інноваційну й підприємницьку, отримуючи від неї дохід, тобто здійснюється комерціалізація знань.

Методологічною основою концепції підприємницького університету, розуміння його ролі в житті сучасного суспільства є концепція "підприємницького університету" Б. Кларка, а також концепція "потрійної спіралі" Г. Іцковіца, у рамках якої підприємницький університет є драйвером розвитку усієї моделі, що об'єднує державу, бізнес співтовариство і університети. Б. Кларк визначає підприємницький університет через сукупність умов (характеристик), яким такий заклад вищої освіти має відповідати. Серед них: посилене направляюче ядро (адміністрація), розширена периферія розвитку (що припускає високу міру децентралізації), диверсифікована база фінансування, стимульовані академічні структури і інтегрована підприємницька культура [2, с. 21—26]. Г. Іцковіц (H. Etzkowitz) під підприємницьким університетом розуміє вищий навчальний заклад, що, крім традиційних джерел фінансування, активно розробляє та використовує патенти, наукові дослідження та інші напрями договірної співробітництва з приватними підприємствами

як дієві інструменти розширення джерел фінансування та притоку інвестицій до університету.

Невід'ємною складовою місії сучасного університету, за Г. Іцковіцем, є капіталізація знань [3]. Г.Н. Константинов і С.Р. Філонович виділяють три ключові характеристики підприємницького університету: — генерація знань (постійна робота над створенням нових дослідницьких методів й вивченням нових галузей знань); — розвиток інноваційних методів викладання з використанням новітніх досягнень науки і практики; — впровадження знань в практику.[3, с. 54]. Основними причинами виникнення концепції підприємницьких університетів на Заході стали такі проблеми:

1. Перехід від елітарної до масової вищої освіти, що супроводжується зниженням вимог як при вступі, так і в процесі навчання [3, с. 50], [2, с. 200].

2. Зростання чисельності закладів вищої освіти і конкуренції між ними.

3. Постійне зростання знань, яке випереджає потенціал освітніх ресурсів, які як відмічав Б. Кларк, ідуть, в основному, на підтримку існуючого стану, а не на стимулювання й підтримку інновацій та змін [2, с. 203].

4. Суттєве скорочення державного фінансування.

Б. Кларк стверджує, що "сьогодні національний та регіональний уряди не стануть фінансувати масову вищу освіту на тому ж рівні, як й елітарні в минулому[2, с. 201].

Нині у провідних університетах США "відбувається друга академічна революція", яка знаменується переходом від парадигми знання як суспільного блага, до стадії "академічного капіталізму", з комерціалізацією академічних досліджень та їх результатів, інтеграцією академічного та підприємницького секторів. Цей термін введено в обіг Ш. Слотером і Л. Леслі в роботі "Academic Capitalism: Politics, Policies, and the Entrepreneurial University" у 1997 році, й означає зміну класичної університетської моделі під впливом глобалізації внаслідок введення елементів ринкової структури в діяльність університетів.[4].

Існує декілька причин розвитку академічного капіталізму. По-перше, університети починають працювати в умовах скорочення державного фінансування, що породжує необхідність пошуку диверсифікованих джерел фінансування їх бюджетів, в тому числі внаслідок взаємовигідного партнерства з приватним сектором. По-друге, в умовах поглиблення глобалізаційних процесів бізнес-структури для утримання лідерських позицій на внутрішньому та зовнішніх ринках укладають з університетами комерційні договори на виконання науково-дослідних інноваційних розробок з метою їх впровадження в реальному секторі економіки. Саме спільні інтереси університетів та бізнесу викликали "другу академічну революцію", сприяли розвитку стратегічної моделі підприємницьких університетів. Згідно із висновком О. Романовського, підприємницький університет — це вищий навчальний заклад, який систематично докладає зусиль з подолання обмежень у трьох сферах: генерації знань, викладанні та упровадженні знань у практику шляхом трансформації внутрішнього управління та модифікації взаємодії із зовнішнім середовищем. [4].

Поняття "підприємницький університет" використовується у великій кількості робіт, опублікованих з середини 1990-х років. Проте чіткого визначення досі немає. Константинов Г.Н. і Філонович С.Р. вважають, що "підприємницький університет — цей вищий учбовий заклад, який систематично докладає зусиль із подолання обмежень у трьох сферах: генерації знань, викладанні й перетворенні знань в практику, шляхом ініціації нових видів діяльності, трансформації внутрішнього середовища і модифікації взаємодії із зовнішнім середовищем"[3].

Палатніков Д.С. и Ратманова Є.В. визначають підприємницький університет як «учбовий заклад, що здійснює впровадження та зміцнення інноваційної підприємницької культури, як у рамках управлінського процесу внз, так і власне навчального» [5]. У статті "Підприємницький університет: стратегія інституціонального розвитку" П. Шульце вказує

два шляхи реалізації підприємницької функції університету. Перший напрям пов'язаний з підготовкою майбутніх бізнесменів, людей готових заснувати та нести відповідальність за власну справу.

Другий напрям — підприємницька діяльність самого університету. Це створення бізнес-інкубаторів, технопарків, дочірніх фірм і тому подібне [6]. Університет повинен залучати студентів й випускників до підприємництва, надаючи їм не лише інформаційно-консультаційну, але й ресурсну допомогу, що підтверджується діяльністю Оксфордського університету, де функціонує близько 300 фірм із загальним річним обігом 4 млрд доларів США, з яких сам університет отримує близько 1 млрд доларів США. [7 с. 19]. У Гарвардському університеті ресурсний капітал (endowment), капітал закладу вищої освіти, який використовується для його підприємницької діяльності, складає 18 млрд дол США. В Університеті Джорджа Вашингтона — близько 500 млн, а в 280 інститутах і коледжах він складає більше 100 млн доларів США [8, с. 61]. Спираючись на свої конкурентні переваги, університети створюють в першу чергу наукомісткі, інноваційні виробництва, інституціональною основою цієї діяльності є університетські бізнес-інкубатори та технопарки. Найбільше поширення бізнес-інкубатори отримали в США. Там вони входять до складу більшості науково-технологічних парків. Всього ж на сьогодні в США діє більше 160 бізнес-інкубаторів. Об'єктами комерціалізації при даному підході можуть бути різні науки та дисципліни.

Висновки. Вітчизняні заклади вищої освіти та їхні підрозділи можуть бути організовані таким чином, щоб зруйнувати традиційні дисциплінарні шаблони та стимулювати підприємництво й інновації з метою їхньої інтеграції у практику вищої освіти. Перетворення ЗВО в підприємницькі університети дозволить підвищити якість підготовки фахівців та їх конкурентоспроможність на ринку праці. Використання сучасних методів управління трансформацією закладу вищої освіти в підприємницький університет сприятиме в тому числі підвищенню ефективності діяльності університету.

Список використаних джерел

1. Clark B.R. *Creating Entrepreneurial Universities: Organizational Pathways of Transformations*. — Oxford: Pergamon-Elsevier Science, 1998. — 180 p.
2. Кларк Б.Р. *Создание предпринимательских университетов: организационные направления трансформации*. — М.: Изд. дом Гос. Ун-та — Высшей школы экономики, 2011. — С. 200.
3. Константинов Г.Н., Филонович С.Р. *Предпринимательский университет*. Г.Н. Константинов, С.Р. Филонович // Теоретические и прикладные исследования, 2007. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: vo.hse.ru/attachment.aspx?Id=76
4. Романовський О.О. *Економічна доцільність існування інноваційних підприємницьких університетів* / О.О. Романовський // Економікадержави. — 2011. — № 10. — С. 4—8.
5. Палатников Д.Е., Ратманова Е.В. *Перспективы и проблемы инновационной деятельности высших учебных заведений в современной России*. URL: http://yuratiso.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=361Itemid=50 — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://yuratiso.ru/index.php?option=com_content&task=view&id=361Itemid=50
6. Schulte P. *The entrepreneurial university: a strategy for institutional development* // Higher education in Europe. — V. 29. — P. 187—193.
7. *Предпринимательские университеты в инновационной экономике* / Под ред. Ю.Б. Рубина. — М.: Маркет ДС, 2005. — 402 с.
8. Дмитриев Г.Д. *Анатомия американского университета*. — М.: Народное образование, 2005. — 223 с.

Olesnevych Oleksandr,
graduate student 073 management,
Kyiv National University of Economics named after Vadym Hetman"
o.olesnevych@kneu.dp.ua

ENTREPRENEURIAL UNIVERSITY AS A MODEL OF DEVELOPMENT OF AN INSTITUTION OF HIGHER EDUCATION

Abstract. *It has been analyzed and proved that the entrepreneurial university is the driver of the model of development of higher education institutions that unites the state, the business community and universities. Entrepreneurial universities will improve the quality of training of specialists and their competitiveness on the labor market.*

Keywords: *development strategies of higher education institutions, entrepreneurial university.*

Онікієнко Н.В.

асистент кафедри менеджменту
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»
nadyafemerald@ukr.net

НОВІ ЕФЕКТИВНІ МЕТОДИ МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ ВИСОКИХ РИЗИКІВ

Анотація. *В даній роботі розглянуто економічні наслідки політичних перетворень держави для вітчизняних компаній. Перелічені основні ризики сучасного світу, з якими стикається менеджери в сучасних організаціях. Запропонований поділ та наведені приклади нових ефективних управлінських рішень в умовах високих ризиків. **Ключові слова:** трансформаційні процеси, суб'єкт економічної діяльності, методи менеджменту, іноземні інвестори, мотивація*

Актуальність теми. В умовах історичних змін, які відбуваються в сьогоденні світу, а особливо в реаліях України, великої актуальності набувають трансформаційні процеси. Вони охоплюють всі можливі сфери нашого життя: соціальні, освітні, фінансові, економічні та ін. Звичайно ж, організації, як суб'єкти економічної діяльності, постійно знаходяться під впливом зовнішнього середовища. Змінюючись, економіка впливає і на всі свої складові. Щоб залишитися «на плаву», збільшуючи вартість своїх активів, в умовах постійних змін, економічних спадів, військової агресії, менеджмент має трансформуватися, швидко пристосовуватися до змін зовнішнього середовища. На сьогоднішній день великої актуальності набуває тема впровадження у вітчизняних організаціях нових механізмів та інструментів менеджменту.

Постановка завдання. В умовах економічного спаду та військових конфліктів організаціям все складніше вдається виживання, не говорячи вже про рентабельність та ліквідність активів. Як показують дослідження, лише за місяць війни український бізнес втрачає більше, ніж за два роки пандемії. За оцінками Національного банку, під час війни економіка України втрачає 50% "невиробленого" ВВП. Тобто кожен тиждень коштує національній економіці понад 50 млрд грн. без урахування руйнувань [1]. Як свідчать статистичні дані, лише 17% компаній працюють у повному обсязі, а кожна третя не працює взагалі. Навіть ті бізнеси, які відносно далеко від обстрілів, потерпають через проблеми з логістикою та нестачу сировини. Тому, першочерговим завданням для кожного вітчизняного суб'єкта господарювання на сьогоднішній день є – знайти і ефективно впровадити нові методи менеджменту. Основним джерелом такого пошуку можуть стати власні креативні винаходи або ж звернення до міжнародної практики.

Результати дослідження. Управління організацією в умовах важких політичних процесів має вибудовуватися з урахуванням змін і наслідків, що неодмінно поглинуть усі сфери життя. Багато чого зміниться назавжди: вектор попиту (смаки, уподобання покупців), демографічна ситуація, платоспроможність населення, конкурентоздатність самої організації, ліквідність активів та ін. І від того, як саме менеджери компанії відреагують на зазначені зміни, як швидко компанія зможе пристосуватися до нового середовища, чи будуть знайдені та ефективно використані новітні інструменти управління, і буде залежати подальший розвиток суб'єкта господарювання.

Дивлячись на політичну ситуацію сьогодні в Україні, великої актуальності набуває тема впровадження нових ефективних інструментів менеджменту у вітчизняних організаціях. Причинами того, що частина з них була змушена припинити свою діяльність